

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA PODLE RVP

Osobnostní a sociální výchova

1. Osobnostní rozvoj
 1. Rozvoj schopností poznávání
 1. cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění;
 2. cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů;
 3. dovednosti pro učení a studium.
 2. Sebepoznání a sebepojetí
 1. já jako zdroj informací o sobě;
 2. druhí jako zdroj informací o mně;
 3. moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty);
 4. co o sobě vím a co ne;
 5. jak se promítá mé já v mém chování;
 6. můj vztah ke mně samému;
 7. moje učení;
 8. moje vztahy k druhým lidem;
 9. zdravé a vyrovnané sebepojetí.
 3. Seberegulace a sebeorganizace
 1. cvičení sebekontroly, sebeovládání - regulace vlastního jednání i prožívání, vůle;
 2. organizace vlastního času, plánování učení a zájmů;
 3. stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.
 4. Psychohygiena
 1. dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému;
 2. sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích;
 3. dobrá organizace času;
 4. dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění – relaxace, efektivní komunikace atd.);
 5. hledání pomoci při potížích.
 5. Kreativita
 1. cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích.
2. Sociální rozvoj
 1. Poznávání lidí
 1. vzájemné poznávání se ve skupině/třídě;
 2. rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech;
 3. chyby při poznávání lidí.
 2. Mezilidské vztahy
 1. péče o dobré vztahy;
 2. chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc;
 3. lidská práva jako regulativ vztahů;
 4. vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).

3. Komunikace

1. řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků;
2. cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání;
3. dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování);
4. specifické komunikační dovednosti (monologické formy - vstup do tématu „rétorika“);
5. dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů);
6. komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.);
7. efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace;
8. pravda, lež a předstírání v komunikaci.

4. Kooperace a kompetice

1. rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.);
2. rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny);
3. rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence.

3. Morální rozvoj

1. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
 1. dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí - problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci.
2. Hodnoty, postoje, praktická etika
 1. analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí;
 2. vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.;
 3. pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu);
 4. dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne.

Výchova demokratického občana

1. Občanská společnost a škola

1. škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole;
2. způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů);
3. formy participace žáků na životě místní komunity;
4. spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci.

2. Občan, občanská společnost a stát

1. občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být

- zainteresovaný na zájmu celku);
 - 2. Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana;
 - 3. úloha občana v demokratické společnosti;
 - 4. základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost);
 - 5. principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů).
3. Formy participace občanů v politickém životě
- 1. volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby);
 - 2. obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí.
4. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- 1. demokracie jako protiváha diktatury a anarchie;
 - 2. principy demokracie;
 - 3. základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka);
 - 4. význam Ústavy jako základního zákona země;
 - 5. demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti.

Výchova k myšlení v globálních a v evropských souvislostech

1. Evropa a svět nás zajímá
- 1. rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa;
 - 2. místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu;
 - 3. naši sousedé v Evropě;
 - 4. život dětí v jiných zemích;
 - 5. lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy.
2. Objevujeme Evropu a svět
- 1. naše vlast a Evropa;
 - 2. evropské krajiny;
 - 3. Evropa a svět;
 - 4. mezinárodní setkávání;
 - 5. státní a evropské symboly;
 - 6. Den Evropy;
 - 7. život Evropanů a styl života v evropských rodinách;
 - 8. životní styl a vzdělávání mladých Evropanů.
3. Jsme Evropané
- 1. kořeny a zdroje evropské civilizace;
 - 2. klíčové mezníky evropské historie;
 - 3. Evropská integrace;
 - 4. instituce Evropské unie a jejich fungování;
 - 5. čtyři svobody a jejich dopad na život jedince;
 - 6. co Evropu spojuje a co ji rozděluje;
 - 7. mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže.

Multikulturní výchova

1. Kulturní difference

1. jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti;
 2. člověk jako nedílná jednotka tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika;
 3. poznávání vlastního kulturního zakotvení;
 4. respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy);
 5. základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě.
2. Lidské vztahy
1. právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci;
 2. udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost;
 3. vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti);
 4. předsudky a vžitě stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace);
 5. důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích;
 6. uplatňování principu slušného chování (základní morální normy);
 7. význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti;
 8. tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého;
 9. lidská solidarita, osobní příspěvek k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy.
3. Etnický původ
1. rovnocennost všech etnických skupin a kultur;
 2. odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost;
 3. postavení národnostních menšin;
 4. základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti;
 5. různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa;
 6. projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku.
4. Multikulturalita
1. multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti;
 2. multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování;
 3. specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost;
 4. naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem;
 5. význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání.
5. Princip sociálního smíru a solidarity
1. odpovědnost a příspěvek každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám;
 2. nekonfliktní život v multikulturní společnosti;
 3. aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin;
 4. otázka lidských práv, základní dokumenty.

Environmentální výchova

1. Ekosystémy
 1. les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa);
 2. pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí);
 3. vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro

- krajinnou ekologii);
- 4. moře (druhá odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás);
- 5. lidské sídlo - město - vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky);
- 6. kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek).

2. Základní podmínky života

- 1. voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení);
- 2. ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás);
- 3. půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině);
- 4. ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů);
- 5. ekosystémy - biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás);
- 6. energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);
- 7. přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí).

3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- 1. zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství;
- 2. doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace);
- 3. průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti);
- 4. odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);
- 5. ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích - zásady MOV);
- 6. změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy);
- 7. dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.).

4. Vztah člověka k prostředí

- 1. naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé);
- 2. náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí);
- 3. aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace);
- 4. prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní

- a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví);
5. nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás).

Mediální výchova

1. Tematické okruhy receptivních činností:

1. Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
 1. přestování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě;
 2. rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných;
 3. hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů);
 4. hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením;
 5. chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel;
 6. identifikování základních orientačních prvků v textu.
2. Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 1. různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce;
 2. rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem;
 3. hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality);
 4. vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje);
 5. identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá;
 6. identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě).
3. Stavba mediálních sdělení
 1. příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií);
 2. principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost);
 3. příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající).
4. Vnímání autora mediálních sdělení
 1. identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení;
 2. výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci;
 3. prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu.
5. Fungování a vliv médií ve společnosti
 1. organizace a postavení médií ve společnosti;
 2. faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování;
 3. způsoby financování médií a jejich dopady;
 4. vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska

- 5. současné i historické perspektivy;
 - 6. role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování;
 - 7. role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam);
 - 8. vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti);
 - 9. role médií v politických změnách.
2. Tematické okruhy produktivních činností:
- 1. Tvorba mediálního sdělení
 - 1. uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení;
 - 2. tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium;
 - 3. technologické možnosti a jejich omezení.
 - 2. Práce v realizačním týmu
 - 1. redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média;
 - 2. utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu;
 - 3. stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti;
 - 4. faktory ovlivňující práci v týmu;
 - 5. pravidelnost mediální produkce.